Jeroen Groenen 0223778
Matthijs van Roosmalen 0139157

ONDERZOEKSMETHODEN:

Tekst analyse: methoden & tools

Inhoudsopgave

ONDERZOEKSMETHODEN:....1
Tekst analyse: methoden & tools....1
Inhoudsopgave....2
Tekstanalyse: methoden en tools....3
1. Inleiding....3
2. Wat is een tekst?....3
2.1 Definitie....3
2.2 context....5
3. Content analysis....5
3.1 Kwalitatieve inhoudsanalyse....6
3.1.1 Keuze van het materiaal....6
3.1.2 Belang van het achtergrond materiaal....7
3.2 Kwantitatieve inhoudsanalyse....8
3. Etnografie....9
4. Narratieve structuren....11
5. Membership Categorization Analysis....12
6. Discourse Analysis....14
7. Tot Slot....16
8. Literatuur....17

Tekstanalyse: methoden en tools

1. Inleiding

Op het gebied van tekstanalyse zijn er een groot aantal methoden om teksten te analyseren. In het onderstaande zullen een vijftal van deze methoden worden besproken, namelijk:

1. Content analysis
2. Ethnography
3. Narrative structures
4. Ethnomethodology: membership categorization analysis
5. Discourse analysis

Voordat deze methoden worden behandeld zal echter eerst een hoofdstuk worden gewijd aan een vraagstuk dat onderzoekers sinds het ontstaan van tekst- en verhandelings analyse bezig houdt: "Wat is een tekst?" In dit hoofdstuk zal tevens het verschil tussen de begrippen tekst en verhandeling, discourse in het Engels, nader worden besproken. Afsluitend wordt nog kort ingegaan op de context die vaak bepalend is voor de betekenis van een tekst.
In het afsluitende hoofdstuk wordt onderzocht wat voor rol tekstanalyse speelt binnen de studie informatiekunde. De toepassing van tekstanalyse binnen requirements engineering zal worden behandeld. Tevens wordt de DEMO-methode besproken die gebruikt wordt om organisaties en informatiesystemen te modelleren.

2. Wat is een tekst?

In dagelijks taalgebruik zijn tekst en discourse voorbehouden voor respectievelijk geschreven en gesproken teksten. Los hiervan worden teksten vaak geassocieerd met langere geschriften zoals een boek, brief of een krant. In de taalkunde is, mede door deze moderne opvattingen van tekst, een breed concept geïntroduceerd wat algemeen geaccepteerd is en elke communicatieve uiting omvat. Duidelijke criteria worden gebruikt om te bepalen of iets een verhandeling of een tekst is. Deze criteria hebben vooral betrekking op de syntactische en semantische relaties binnen een tekst. Wat een tekst precies is hangt echter af van het theoretisch kader, de context en situatie waarin het begrip tekst wordt toegepast.

2.1 Definitie

Een van de meest geaccepteerde definities van tekst is afkomstig van Beaugrande & Dessler. Zij definiëren tekst als een communicatieve gebeurtenis die moet voldoen aan verschillende criteria die hieronder nader toegelicht zullen worden [Beau&Des81].

Cohesion heeft betrekking op de syntactische correctheid van een tekst. De opeenvolging van taalkundige elementen in een tekst is, zoals iedereen weet, geen toeval maar voldoet aan grammaticale regels en afhankelijkheden. Alle functies die worden gebruikt om relaties te creëren tussen deze elementen kunnen worden gecategoriseerd als *cohesion*. De onderstaande punten verduidelijken enkele manieren waarop *cohesion* wordt bereikt.

- *Recurrence*: door de herhaling van lexicale elementen, zinsdelen, en andere taalkundige elementen worden tekst structuren gevormd.
- *Anaphora and Cataphora*: de term anaphora hebben betrekking op hetgeen dat eerder is gezegd of geschreven. Cataphora verwijzen naar hetgeen dat nog moeten komen door het gebruik van vooruitwijzende elementen in een tekst.
- *Ellipsis*: dit stijlfiguur is normaal onbegrijpelijk als de communicatieve situatie en gedeelde kennis van de deelnemers in een conversatie niet bekend is.
- *Conjunctions*: deze geven relaties aan tussen gebeurtenissen en situaties. Conjuncties bijvoorbeeld linken verbinden zinsstructuren met dezelfde status, disjuncties verbinden zinsstructuren met een verschillende status.

Coherence heeft betrekking op de betekenis (semantiek) van een tekst. Een tekst bevat vaak zinnen die op zichzelf geen betekenis bevatten, maar in combinatie met wereldkennis wel. Dit impliceert dat om een tekst te begrijpen de bepaalde voorkennis van de wereld en andere teksten vereist is. Dit houdt in dat iedere tekst een relatie bevat met andere teksten en zo haar betekenis verkrijgt.
Intentionality heeft betrekking op de houding en het doel waarmee iemand een tekst produceert. Wat wilt en bedoelt de schrijver met een tekst? Volgens dit criterium bijvoorbeeld praten in je slaap dan ook geen tekst omdat er geen bedoeling achter zit.
Acceptability een tekst moet geaccepteerd worden door de ontvangers in een specifieke situatie. Dit betekent niet dat een tekst gewoon door de gebruikers afgekeurd kan worden. Het is de mate waarin een tekst waarin de lezers een tekst verwachten die relevant en bruikbaar is. Op dit punt kunnen er conflicten ontstaan omdat dit een subjectieve maatstaf is.
Informativity is de nieuwe of verwachte informatie die zich in een tekst bevindt. Dit betreft zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de aanwezige informatie.
Situationality bij dit criterium speelt de situatie een belangrijke rol bij het creëren van een tekst. Alleen bepaalde soorten of typen tekst, spreekstijlen of adresseringen zijn zowel binnen een cultuur en in een bepaalde situatie geschikt. Dit criterium is sterk gerelateerd aan discourse, omdat discourse heel algemeen wordt gezien als tekst in context.
Intertextuality heeft twee betekenissen. Als eerste suggereert het criterium dat een tekst altijd gerelateerd is aan een discourse die tegelijkertijd of voorafgaand heeft plaatsgevonden. Ten tweede betekent het dat er formele criteria zijn die teksten bij een bepaald genre of soort indelen, bijvoorbeeld narratieve teksten zoals verhalen en sprookjes of argumentatieve teksten zoals wetenschappelijke artikelen.
Een andere belangrijke eigenschap van alle definities van tekst is ook terug te vinden in de zeven criteria. De eerste twee (cohesion en coherence) kunnen als tekstintern

worden beschouwd terwijl de rest tekstextern zijn. Op deze manier kan er een onderscheid worden gemaakt tussen traditionele tekstanalyse en discourse analyse. In de traditionele tekstanalyse zijn de eerste twee variabelen van groot belang bij de analyse en het modelleren van een tekst. In discourse analyse zijn het juist de tekstexterne factoren die een cruciale rol spelen.
Wat discourse nou precies betekent is echter nog onduidelijk. Het woord 'discourse' heeft vele betekenissen die elkaar in sommige gevallen zelfs lijken tegen te spreken. Om deze reden is in deze tekst dan ook geen vertaling maar het Engelse woord gebruikt. In de meeste Europese talen heeft het woord discourse vandaag de dag de betekenis 'onderlegde discussie' of 'dialoog' gekregen. Fairclough en Wodak definiëren discourse als volgt [Fai&Wod97]: taal gebruikt in spraak en schrift, als een vorm van 'sociale praktijk'. Dit impliceert een relatie tussen iets wat in een discourse gebeurt en de situaties, instituties en sociale structuren die het omgeven. De discourse beslaat situaties, kennisobjecten en de sociale identiteiten van en relaties tussen mensen en groepen mensen.

2.2 context

Discoures vinden plaats in een macrocontext bijvoorbeeld binnen organisaties en instanties. Tevens vindt discourse plaats op een bepaalde tijd, plaats en met bepaalde deelnemers enz. Op dit niveau spreken we van de microcontext. Om een discourse te kunnen begrijpen moet deze binnen haar macrocontext worden gezien. Tevens zijn er patronen die specifiek zijn voor verschillende soorten tekst. Een politieke toespraak volgt immers een heel andere regels dan een bijvoorbeeld een talkshow. Deze elementen die specifiek zijn voor een bepaald genre moeten daarom worden opgenomen in een analyse. Sociaalculturele waarden en normen en sociale rangorde veranderen door discourse en moeten hierdoor ook opgenomen worden in een discourse analyse. De opname van deze factoren in een analyse zorgt ervoor dat deze buiten de grenzen van traditionele analyse stapt die gebaseerd zijn op een analyse van de inhoud [Matouschek&Wodak].
Als men een analyse uitvoert waar de context relevant is moet men zich echter afvragen welke contextuele kennis benodigd is. Waar begint en eindigt de context? Dit is een vraag die binnen een specifieke methoden moet worden beargumenteerd en gerechtvaardigd moet worden. Het theoretisch kader van de analyse methode moeten hierbij nauw in de gaten worden gehouden.

3. Content analysis

Inhoudsanalyse is een belangrijke vorm van sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Bij het gebruik van deze analyse methode wordt gebruikt gemaakt van specifiek onderzoeksmateriaal genaamd communicatieproducten. Dit begrip kan zeer breed worden opgevat. Vandaar dat inhoudsanalyse op zeer veel verschillende soorten materiaal worden toegepast: gesprekken, kranten, boeken brieven, schilderijen enz.

Al deze materialen kunnen bekeken worden vanuit hun communicatiefunctie. Dit houdt in dat het verwijst naar betekenissen, het centraal onderwerp van kwalitatief onderzoek. Inhoudsanalyse is dan ook een interpretatieve methode waar de reconstructie van de betekenisstructuur centraal staat.
De onderzoeker werkt in deze methode met onbewerkt, 'ruw', materiaal. Hierbij moet deze waarnemingen verrichten om de relevante betekenis vast te leggen. Het gaat dan ook niet om theoriegerichte vragen, maar om vragen die gericht zijn het reconstrueren van de betekenis(sen) die de producent(en) eraan hebben toegekend. Het belangrijkste probleem van inhoudsanalyse is dan ook het gevaar dat de onderzoeker zijn betekenisgeheel toekent aan het materiaal en zijn producenten en niet aan de reconstructie van het betreffende wereldbeeld of de betekenisstructuren. Hier wordt duidelijk dat kennis en inzichten moeten worden ontleend aan ander materiaal voordat het onderzochte communicatiemateriaal begrepen kan worden. Inhoudsanalyse is sterk verbonden met massacommunicatie onderzoek. Een andere vorm van inhoudsanalyse is dan ook gericht op een kwantitatieve beschrijving van de inhoud en kenmerken van mediaproducten. De kwalitatieve vorm van inhoudsanalyse zal eerst worden besproken, daarna komt de kwantitatieve vorm aan bod.

3.1 Kwalitatieve inhoudsanalyse

Inhoudsanalyse is al terug te vinden bij klassieke vertegenwoordigers in de sociale wetenschappen. De toepassing van deze methode in diverse disciplines en richtingen hebben een probleem gemeen dat kenmerkend is voor de sociale wetenschappen, namelijk het betekenisprobleem. Het gaat hier niet alleen om alledaagse betekenissen en theoretische begrippen. De onderzoeker moet zich verplaatsen in de optiek van de auteur en zijn of haar publiek. Dat betekent dat het ook nog gaat om culturele verschillen op het niveau van alledaagse betekenissen. De culturele achtergrond van de schrijver en de onderzoeker hoeven namelijk niet overeen te komen.
Om de betekenissen van het materiaal vast te kunnen stellen moet bij de waarneming dan ook het volgende worden afgevraagd: hebben we juist, geschikt en voldoende materiaal om de betekenisstructuren te achterhalen. Hierbij zijn twee aspecten van belang:

1. zijn de betreffende documenten voldoende representatief voor de beoogde betekenisstructuren?
2. is er voldoende achtergrondmateriaal om de betekenissen te kunnen reconstrueren?

3.1.1 Keuze van het materiaal

Zoals al eerder is benadrukt is het soort materiaal dat voor een inhoudsanalyse kan worden gebruikt zeer uiteenlopend. Men wil echter materiaal analyseren dat

representatief is wat betreft betekenissen en betekenisstructuren die men probeert te achterhalen.
Er kan een globaal onderscheid worden gemaakt tussen twee situaties waarin een onderzoeker zich kan bevinden. De onderzoeker kan heel weinig materiaal voor handen hebben bijvoorbeeld alleen een dagboek. De onderzoeker zal in dit geval met deze beperkte hoeveelheid materiaal het moeten doen. De onderzoeker moet de representativiteit van het materiaal goed becommentariëren in het licht van de probleemstelling. Anderzijds kan de onderzoeker zo'n grote hoeveelheid materiaal hebben dat hij een keuze moet maken om al het materiaal binnen een aanzienlijke tijd te kunnen behandelen.

3.1.2 Belang van het achtergrond materiaal

Bij het onderzoek van historische documenten is het belangrijk dat na wordt gegaan wat het belang of de plaats van het document in zijn tijd is. De onderzoeker moet vaststellen of de documenten in hun tijd als referentiekader golden voor het onderwerp waarna onderzoek wordt gedaan. Iemand kan bijvoorbeeld etiquetteboeken gebruiken om veranderingen in het gedrag van de laatste achthonderd jaar te onderzoeken. Er moet echter eerst worden vastgesteld of deze boeken als referentiekader voor het handelen werden gebruikt. Hiernaast is er nog een kennissociologisch probleem. Er moet niet alleen naar de formele betekenis van de woorden worden gekeken maar ook naar hetgeen wat de schrijver ermee bedoelde. Dit is een algemeen probleem bij inhoudsanalyse. De documenten kunnen gemaakt zijn voor zeer specifieke gebruikersgroepen. Om betekenis aan het document te kunnen geven moet men kennis hebben over de gebruikerscontext. Naast het eigenlijke document is van belang wat voor soort materiaal nog meer gebruikt moet worden om de analyse succesvol te maken. Als bijvoorbeeld een document uit een ziekenhuis wordt onderzocht moet men achtergrondmateriaal hebben over de sociale context waarin het document is geproduceerd en gebruikt. Zowel de macro- als microcontext is hier van belang. Er worden hier vragen gesteld als: wie is de maker, in welke omstandigheden vind het gebruik plaats, van welke definitie van de situatie gaat men daarbij uit. Tevens kunnen de documenten jargon bevatten of door de organisatie voorgeschreven standaardbetekenissen. Van beide moet de betekenis worden achterhaald. In veel gevallen is deze informatie niet volledig aanwezig. De onderzoeker moet dan uitgaan van de algemene betekenis in de sociale context van het document. Deze kunnen worden aangevuld met specifieke inzichten die hij heeft vergaard bij het bestuderen van de documenten en hun context. Ten slotte moet worden benadrukt dat een kwalitatieve inhoudsanalyse niet als definitief hoeft te worden beschouwd. Altijd is herinterpretatie mogelijk door het naar voren komen van nieuwe achtergrondinformatie of theoretische inzichten. Dit geldt echter voor meeste vormen van kwalitatief onderzoek.

3.2 Kwantitatieve inhoudsanalyse

De doelen van kwantitatieve, of klassieke, inhoudsanalyse kunnen nader duidelijk worden gemaakt aan de hand van de volgende definitie van Ritsert:

Research technique for ojective, semantic, and quantative description for the manifest content of communication [Rit72].

Tekens en uitdrukkingen worden geanalyseerd om hun effect op het betreffende publiek te testen. De resultaten zijn frequenties van bepaalde symbolen, hun intensiteit en de beoordeling van de producent van het materiaal, de zender. De fases die worden doorlopen zullen hieronder nader worden beschreven.
Sampling: het is bijna onmogelijk om alle materiaal wat relevant is aan een probleemstelling te onderzoeken. Om uit dit materiaal een selectie te maken wordt een aanpak die uit drie stappen bestaat voorgesteld: (a) selectie van de zender, (b) selectie van documenten, en (c) selectie van een subset van documenten.
Units of analysis: dit zijn de kleinste componenten van teksten waarin de opgestelde variabelen worden onderzocht. Dit kunnen syntactische of semantische elementen zijn. Syntactisch gedefinieerde elementen zijn bijvoorbeeld woorden, zinnen of alinea's. Semantisch gedefinieerde elementen zijn zaken als personen of uitdrukkingen.
Catergories and coding: het hart van alle inhoudsanalyses en tevens het belangrijkste instrument is het categorisatiesysteem. Elke element dat geanalyseerd wordt moet worden gecodeerd, dat wil zeggen toegekend aan een bepaalde categorie. De categorieën kunnen gezien worden als de operationalisatie van de variabelen. Ze moeten dan ook expliciet, compleet en adequaat gedefinieerd worden.
Het categorisatiesysteem moet worden vastgesteld voordat met codering wordt begonnen. Tijdens het proces zullen deze categorieën echter veranderen en moet alles opnieuw gecodeerd worden volgens de nieuwe categorisatie. In de meeste gevallen bestaan deze categorieën uit nominale schalen. Een element hoort dus simpelweg wel of niet bij een categorie. De categorieën moeten wel voldoen aan de voorwaarden dat ze elkaar uitsluiten en volledig zijn. Het categorisatiesysteem concentreert zich dus vooral op de operationalisatie en richt zich hierdoor op de onderzoeksvraag of de eventuele hypothese die hiervan is afgeleid.
Coding and reliability: als de categorieën duidelijk zijn vastgesteld begint het coderingsproces. Hier worden de te analyseren elementen vastgesteld en toegekend aan een categorie. Om te garanderen dat verschillende codeurs dezelfde criteria gebruiken bij het toekennen van categorieën, en niet de definities van categorieën aanpast (intra-coder reliability), zijn regelmatig operationele discussies nodig. Om een acceptabel niveau van intra- en inter-coder reliability (overeenstemming tussen codeurs) te behalen moeten er expliciete definities van de categorieën beschikbaar zijn gebaseerd op een groot aantal codeurtrainingen waar gebruikt wordt gemaakt

van aan de tekst gerelateerd materiaal. Inter-coder reliability kan door diverse metingen worden vastgesteld. Hiervoor wordt verwezen naar Merten [Mer83].
Analysis and evaluation: ten slotte er zijn verschillende analyse en evaluatie strategieën mogelijk als men gebruik maakt van inhoudsanalyse. Hier volgen er enkelen:

- *Frequencies and indices*: de simpelste vorm is het tellen van alle voorkomens in de categorieën. Hier wordt een relatie verondersteld tussen het aantal voorkomens en de betekenis van de tekst. Een syntactisch voorbeeld hiervan is de *action quotient* waarbij het quotiënt van het werkwoorden en bijvoeglijke naamwoorden wordt berekend. Een semantisch voorbeeld is de *discomfort-relief quotient* waarbij het quotiënt van
- *Contingencies*: bij deze analyse wordt niet alleen naar de frequentie maar ook naar de relatie tussen verschillende variabelen gekeken. Hier wordt onderzocht of de kans op een bepaald fenomeen hoger of lager is dan normaal.
- *More complex procedures*: in deze procedures worden grammaticale en semantische aspecten onderzocht op expliciete regels. Een voorbeeld hiervan is *evaluative assertion analysis* waar de houding van een zender ten opzichte van bepaalde personen of feiten wordt onderzocht.

3. Etnografie

De hoofdgedachte achter etnografie is dat deze een tekst analyseert in de context van cultuur. Cultuur is een historisch overgedragen patroon van meningen verwezenlijkt in symbolen. Het is een overerving van concepties uitgedrukt in symbolen waardoor men kennis communiceert, registreert en ontwikkeld om zo een eigen houding ten opzichte van het leven te construeren. Dus cultuur construeert een programma voor ons dagelijks handelen en publiek gedrag. Hierdoor bepaalt het ook ons programma voor taal en tekst.
De etnografische studie is dan ook gericht op het reconstrueren van een cultuur van een samenleving of een groep. Het onderzoek heeft vooral een beschrijvend karakter. Men probeert vanuit het complexe geheel van een bepaalde leefwereld de kenmerken van een (sub)cultuur in kaart te brengen.
De nadruk in etnografische methoden ligt op dataverzameling. Hierbij betreft het meestal participerend onderzoek. Tekstanalyse komt om de hoek kijken bij de analyse van observatierapporten. Data-analyse is dan ook geen gescheiden fase in het onderzoeksproces. Dit is een samenspel van dataverzameling en verwerking. Tekst analyse vind plaats door het stellen van vragen over de tekst. Een voorbeeld van vragen die gesteld werden bij de analyse van psychiatrische interviews zijn de volgende [Pit60]:

- How are the documents written?
- How are they read?
- Who writes them?

- Who reads them?
- For what purposes?
- What is recorded?
- What is omitted?
- What does the writer seem to take for granted about the readers?

Bij het onderzoek van taalkundige structuren vanuit een etnografisch perspectief is de betrokken context van cruciaal belang. Context betekent hier niet alleen de situationele context maar ook gezichtsuitdrukkingen, gebaren, lichaamstaal en de hele groep van mensen die aanwezig is bij de woorden wisseling en het deel van de omgeving waar mensen deel van uit maken.
Een belangrijk element van etnografische tekstanalyse zijn zogenaamde analytische categorieën. Deze moeten ontwikkeld worden voordat een analyse wordt toegepast. The eerste stap in dit proces is het ontwikkelen van concepten die de onderzoeker helpen betekenis geven aan de gebeurtenis die plaatsvindt in de data. Het doorlezen van de corpus met data en het generen van concepten die zinvol zijn in het kader van deze data is de eerste fase van een etnografische analyse.
Hierna wordt de tekst aan de hand van deze concepten 'gecodeerd'. Het coderen van de data is een steeds terugkerend proces. Als nieuwe categorieën boven water komen moeten de oude categorieën worden nagezocht op instanties van de nieuwe categorieën. Het doel van deze analyse is het creëren van een stabiele reeks categorieën waarna de hele data volgens deze wordt gecodeerd.
Vervolgens worden de categorieën die de centrale en meest belangrijk concepten voor een bepaalde analyse bevatten geanalyseerd in detail. Dit met het doel hun precieze betekenis en relatie met andere categorieën vast te leggen.
Voor elk element dat gecodeerd is wordt vervolgens de onderlinge relatie met elementen binnen dezelfde categorie bepaald. De overeenkomsten en verschillen worden hierbij opgenomen. Op deze manier krijgen de bestaande categorieën een meer precieze betekenis en kunnen subcategorieën onderscheiden worden. Om de validiteit van behaalde resultaten te vergroten wordt door sommige onderzoekers *triangulation* aangeraden [Fet89]. Over het algemeen betekent dit het vergelijken van resultaten op basis van verschillende data. Zogenaamde *theoretical triangulation* wordt voorgesteld door Denzin [Den70]. Hierbij wordt de data benaderd vanuit verschillende perspectieven met verschillende hypotheses. Meerdere theoriën worden hier gebruikt om verschillende focus te krijgen voor de analyse. Dit concept is echter sterk bekritiseerd door onder andere Silverman [Sil93]. Hierbij wordt gesteld dat beter vanuit één theoretisch perspectief kan worden gekeken waarna methoden en data geselecteerd worden die informatie geven over de betekenis en structuur die wordt aangenomen in het gekozen perspectief.
Binnen de etnografie is de selectie van kwaliteitscriteria nog steeds een groot discussiepunt. Het eerste punt waarover discussie bestaat is het totaal verwerpen van kwaliteitscriteria zoals validiteit, betrouwbaarheid, objectiviteit of inter-subjectiviteit. Het tweede punt is de acceptatie van deze criteria, zij het in een aangepaste vorm

beter aan te sluiten bij het object van onderzoek en de gebruikte onderzoekstrategie. Aanhangers van het eerste punt pleiten voor de verwerping van deze criteria in het belang van grotere persoonlijke betrokkenheid. Ze pleiten tevens voor een vrijere stijl van onderzoek waar situatie wordt beïnvloed door de onderzoeker kunnen worden bekeken, en voor de mogelijkheid om te leren van herhaalde fouten. Tegenstanders vergelijken etnografie met bepaalde vormen van journalisme in plaats van wetenschappelijk onderzoek en verwijzen naar fouten die hierdoor naar voren komen namelijk: de data is op dergelijke wijze geselecteerd dat het past bij een geïdealiseerde (pre)conceptie, de criteria die gebruikt zijn bij de dataselectie zijn voornamelijk van exotische of dramatische kwaliteit. Voor het testen van aannames worden voornamelijk de al eerder besproken vormen van *triangulation* gebruikt.
De etnografie vertoond duidelijke verschillen in relatie tot alle andere methoden die tekst benaderen met van te voren bepaalde concepten, bijvoorbeeld inhoudsanalyse. Etnografie werkt ook met categorieën, maar deze hebben een provisorisch karakter. Precieze operationalisatie, selectiviteit, onafhankelijkheid en ambiguïteit zijn criteria waaraan etnografische categorieën niet hoeven te voldoen en aan kwantificatie wordt weinig waarde gehecht.

4. Narratieve structuren

De studie van V.I. Popp, *Morphologie of the folkthales*, gemaakt in Rusland in 1924, is de meest toonaangevende studie geweest op dit gebied. Later zijn zijn ideeën doorontwikkeld door de Franse socioloog A.J. Greimas.
Popp beargumenteerd in zijn studie dat sprookjes een narratieve (verhalende) vorm hebben die centraal staat in alle soorten verhalen. Volgens de structuralistische visie van Popp zijn niet de karakters die een sprookje structureren, maar de functie die de karakters erin spelen. Ondanks de grote variëteit aan karakters is het aantal functies zeer beperkt. Hierdoor kan hij het onderscheid maken tussen voorkomen, wat zeer gedetailleerd is, en realiteit, een simpele onderliggende structuur die steeds wordt herhaald. Popp suggereert dat in verschillende culturen dezelfde thema's worden gebruikt. Bijvoorbeeld 'de draak ontvoerd de dochter van de koning'. Deze zin kan in vier elementen worden opgedeeld die een functie wordt toebedeeld, zoals in onderstaande figuur te zien is, waarna de karakters kunnen worden vervangen zonder dat de functie veranderd.

Draak → Evil force → Heks
Ontvoerd → disapperance → verdwijnen
Dochter → loved one → vrouw
Koning → ruler → chef

De volgende zin "De heks laat de chef zijn vrouw verdwijnen" heeft precies dezelfde betekenis zoals hierboven te zien is

Popp herkent in zijn studie 31 verschillende functies, een voorbeeld hiervan is verdwijning. Deze acties worden gespeeld door zeven zogenaamde *spheres of action* namelijk: de schurk, de verzorger, de helper, de princes en haar vader, de verzender, the held en de 'onechte' held. De aanwezigheid of afwezigheid van deze functies en spheres of action zorgt ervoor dat de verhalen geclassificeerd kunnen worden. Het plot kan vier vormen aannemen:

1. ontwikkeling door strijd en overwinning
2. ontwikkeling door het voltooien van een moeilijke taak
3. ontwikkeling door zowel punt 1 als 2
4. ontwikkeling door geen van beide

Uit het bovenstaande is af te leiden dat we te maken hebben met een eindige verzameling van karakters en spheres of action.
Greimas heeft in zijn studie de volgende wijzingen aangebracht in het werk van Popp. Ten eerste heeft hij de zeven spheres of action vervangen door drie sets structurele elementen namelijk: subject vs object (deze gaat uit van held en prinses), zender vs ontvanger (bevat vader en verzender) en helper vs tegenstander (bevat helper en schurk). Ten tweede heeft hij de 31 functies van Popp sterk verminderd door deze met elkaar te combineren. Een voorbeeld hiervan zijn verbod en overtreding. Om een overtreding mogelijk te maken moet er eerst een verbod zijn dus deze kunnen worden samengevat.
Er zijn twee belanrijke punten af te leiden uit het werk van Popp en Greimas. Ten eerste de structuralistische aanpak laat zien dat de betekenis van een tekst niet in één term zit opgesloten. Ten tweede geeft het inzicht hoe sommige aspecten van narratieve structuren werken. Voor toepassing van deze methode op een politiek artikel wordt verwezen naar Silverman [Sil04].

5. Membership Categorization Analysis

Zowel Membership Categorization Analysis (MCA) als de in het volgende hoofdstuk aan de orde komende discourse analysis, zijn methoden afkomstig uit de sociologie; in het bijzonder het veld van de ethnomethodologie [Gar74]. Deze houdt zich bezig met het identificeren van de alledaagse procedures die leden van een samenleving gebruiken om hun eigen sociale orde te creëren. Omdat MCA geworteld is in de ethnomethodologische theorie, worden hier eerst enkele invloedrijke assumpties kort gepresenteerd die van belang zijn voor een begrip van de achterliggende theorie.

Performatieve aard van de sociale realiteit
Betekenis en structuur van de sociale realiteit, zoals deze tot uiting komt in conversaties en teksten, worden gecreëerd binnen de interactie zelf. In deze is taal, zoals alle andere activiteiten, een situationeel product van regels en systemen.

Indexicaliteit
Alle geobserveerde fenomenen zijn gebonden aan de situationele omstandigheden van hun productie. De betekenis van een linguïstische expressie is daarom ook

indexicaal. Dit wil zeggen dat deze betekenis altijd gebonden is aan het gebruik van taal door *specifieke* mensen in een *specifieke* context.

Reflexiviteit

Zichtbaarheid van acties
Gerelateerd aan reflexiviteit, betekent dit dat er regels zijn die de acties van deelnemers in een conversatie (discourse) zichtbaar en herkenbaar maken.

Op basis van deze theoretische assumpties heeft de ethnomethodologie specifieke methoden van tekstanalyse ontwikkeld, wiens veld van toepassing grotendeels alledaagse conversaties en verhalen beslaat. Hiervan maakt Membership Categorization Analysis deel uit; ze probeert de gereedschappen die gebruikt worden door individuen bij interpretatie en categorizatie van teksten te reconstrueren.

Het beginpunt van een MCA bestaat uit kleine teksteenheden; grotendeels zijn dit enkele statements of zinnen. De volgende twee zinnen vormen een klassiek voorbeeld, bekend geworden door het werk van de socioloog Sacks [Sack72].

> *The X cried. The Y picked it up.*

Het is voor veel mensen intuïtief duidelijk wat er op de plaatsen X en Y hoort te staan in deze zinnen. Vanuit ons allerdagelijks begrip is het duidelijk dat we een interpretatie maken van een moeder die haar kind oppakt omdat het huilt.

> *The baby cried. The mother picked it up*

Hierbij wordt de actie van het oppakken aan de moeder toegeschreven, en die van het huilen aan de baby. Het is duidelijk dat de tekst zo wordt geïnterpreteerd, ondanks het feit dat bijvoorbeeld de volgende vragen niet expliciet gesteld zijn:

- Is het inderdaad de moeder van deze baby?
- Huilde de baby voordat deze werd opgepakt?
- Werd de baby opgepakt omdat deze huilde?

Blijkbaar worden deze twee zinnen op dezelfde manier door vele mensen op dezelfde manier begrepen, ook al weten ze niet precies om welke baby en welke moeder het gaat, en wat de motieven van de moeder waren.

Het doel van MCA hier is om een 'mechanisme' te construeren, dat laat zien hoe het komt dat men dit tekstfragment grotendeels op dezelfde manier interpreteert. Hierbij komen de onderliggende schemata aan het licht die ten grondslag liggen aan deze interpretatie. Dit mechanisme wordt het Membership Categorization Device (MCD) genoemd. Het bestaat volgens Sacks [Sack72] uit de volgende componenten:

Categorieën
Deze worden gebruikt voor de omschrijving en identificatie van objecten of personen. In het eerder genoemde voorbeeld zouden 'moeder' en 'baby' de categorieën zijn.

Collecties
Collecties zijn in feite verzamelingen van categorieën; dat wil zeggen groepen die op een bepaalde manier worden gezien als bij elkaar horend. Bijvoorbeeld 'moeder', 'baby' en 'vader' behoren tot de collectie 'gezin'. Het is hierbij ook mogelijk voor een categorie om tot meerdere collecties te behoren, bijvoorbeeld 'baby' kan gezien worden als een familielid, scheldwoord, liefkozing, etc.

Categoriegebonden Activiteiten
Dit zijn de acties die normaal toegeschreven worden aan de leden van een bepaalde categorie. Zo wordt bijvoorbeeld 'huilen' toegeschreven aan baby's, en het 'oppakken van de baby' aan moeders.

Regels
Tenslotte is er een aantal regels binnen het MCD, waaraan het gebruik en de structuur van de bovengenoemde componenten onderhevig zijn.

- De *consistentieregel* stelt dat wanneer twee of meer categorieën gebruikt worden, en het mogelijk is om deze categorieën in dezelfde collectie in te delen, ze hier ook toe behoren. Hierdoor behoren bijvoorbeeld 'moeder' en 'baby' tot dezelfde familie. Zodra een categorie uit een bepaalde collectie is gebruikt, verdient deze collectie de voorkeur voor het indelen van overige categorieën.
- De *efficiëntieregel* is er om aan te geven dat zodra *elke* persoon in één bepaalde categorie is ingedeeld de interpretatie compleet is. Het is niet nodig om een lid met meerdere categorieën te identificeren.

Met behulp van dit mechanisme wordt het mogelijk om schemata te ontdekken die zorgen voor een gemeenschappelijke interpretatie van een tekst binnen een bepaalde cultuur. Hiermee wordt in feite het impliciete expliciet gemaakt, en op hoog niveau gekeken naar het 'waarom' van een tekstinterpretatie.

6. Discourse Analysis

Evenals MCA is discourse analysis (DA) gebaseerd op een ethnomethodologische fundering. Daarom is dezelfde theoretische achtergrond hierop van toepassing. discourse analysis is een methode voor tekstanalyse die speciaal is ontworpen voor de analyse van gesprekken. Vaak zijn deze gesprekken opgeschreven in de vorm van een transcript, om het analyseren op een ander tijdstip mogelijk te maken. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de gesprekken functioneel zijn; ze hebben een doel, iets

dat bereikt moet worden met taal. Over het feit of er überhaupt wel nonfunctionele gesprekken bestaan kan lang gefilosofeerd worden, maar dit valt buiten de scope van dit dictaat. Conversaties zijn bovendien altijd interpersoonlijk (met jezelf praten is geen conversatie) en maatschappelijk (er is altijd een context waarin de conversatie plaatsvindt).

De basis van discourse analysis bestaat uit het identificeren van paren van uitspraken binnen de conversatie. Deze paren, in de literatuur wel adjacency pairs genoemd, kunnen verschillende vormen aannemen. Met behulp van enkele voorbeelden is dit gemakkelijk te illustreren:

- A: Heb je een pen voor mij? [request]
- B: Jazeker, alsjeblieft [compliance]

of

- A: Heb je zin om uit te gaan? [request]
- B: (pause) Nou, ik moet morgen vroeg op… [rejection]

Typische paren zijn greeting/reciprocation, summons/acknowledgement, request/compliance, assertion/agreement, question/answer, etc. Deze zijn allemaal in hoge mate voorspelbaar. Ter eenduidigheid met de literatuur zijn in de voorbeelden de engelse termen gehandhaafd. Hoewel vaak om-en-om gesproken wordt, hoeven deze paren niet direct op elkaar te volgen.

Het tweede voorbeeld hierboven is een typisch geval van wat een 'ongewenst' antwoord genoemd wordt. Een afwijzing zoals deze gaat, volgens empirische bevindingen, typisch gepaard met een aarzeling en een reden waarom het geprefereerde antwoord niet werd gegeven. Deze aarzeling, al dan niet gepaard met non-verbaal gedrag, wordt een markering genoemd. Vaak is deze markering al zo krachtig, dat het op zichzelf al volstaat als een afwijzing. Naast het onderscheid tussen gemarkeerd en ongemarkeerd wordt er vaak onderscheden tussen het normaal gezien verwachtte antwoord en een ander, onverwacht antwoord. Dit leidt tot de volgende vier mogelijkheden:

- verwacht gemarkeerd antwoord
- verwacht ongemarkeerd antwoord
- onverwacht gemarkeerd antwoord
- onverwacht ongemarkeerd antwoord

Het blijkt dat normaal verwachte antwoorden vaak niet gemarkeerd zijn; deze combinatie komt dus vaak voor. Het identificeren hiervan en van mogelijke adjacency pairs is gebeurd op uitsluitend empirische basis.

Het idee achter verwachte en onverwachte antwoorden is dat van normatieve regels van een gesprek. Dat wil zeggen dat mensen een bepaald verloop van het gesprek *verwachten*; vaak dat de conversatiepartner de initiatiefnemer volgt. Als dit het geval

is dan verloopt het gesprek gesmeerd en heeft het de bedoelde uitkomst, er kunnen echter twee soorten problemen optreden.

- Interactieproblemen. Als iemand een regel overtreedt, bijvoorbeeld door iets onverstaanbaars te zeggen, dan zal de volgende spreker ofwel een korte pauze geven (wat mensen zelden toen in een goedlopende conversatie) of proberen de schade te repareren, of beide.
- Implicatieproblemen. Deze treden op wanneer iemand iets zegt wat compleet anders is dan wat mensen normaal doen, of op een andere manier geïnterpreteerd kan worden. De woorden hebben dan een heel andere betekenis dan verwacht binnen de conversatie.

Deze problemen zullen we illustreren met een voorbeeld uit een theatershow van de bekende Twentse cabaretier Herman Finkers, die ze met opzet gebruikt voor het creëren van een humoristische situatie. Hierin is V een verkoper en K een klant.

K: "Verkoopt u kussentjes?“
V: "Goedemiddag!”
K "Ja, goedemiddag. Verkoopt u kussentjes?“
V: "Waarmee kan ik u van dienst zijn?“
K: "Verkoopt u kussentjes?“
V: "Eh...“
K: "Ja, verkoopt u nou kussentjes of niet?“
V: "Nou, we hebben ze wel, maar we verkopen ze nooit."

Discourse analysis wordt dus gebruikt voor institutionele interacties; gesprekken met een bepaald doel binnen een bepaalde context. Om dit te bereiken worden de relevante paren geïdentificeerd en eventuele problemen opgespoord.

7. Tot Slot

De in dit dictaat behandelde methoden van tekstanalyse zijn voor informatiekundigen met name interessant om mee te analyseren en modelleren. Er ligt immers veel informatie besloten in teksten en veel organisaties hebben een uitgebreide papiermachine waaruit geput kan worden. Dit kan gebruikt worden om de informatiebehoefte van mensen te analyseren, of de stromen van informatie en kennis binnen een organisatie in kaart te brengen. Ook bij het verzamelen van requirements kunnen soms officiële documenten een eerste aanzet bieden, en zijn bovendien interacties en conversaties binnen de organisatie van belang. Een goed voorbeeld hiervan zien we terug in de DEMO methode, die bij het modelleren van interacties en bedrijfsprocessen gebruik maakt van de zogenaamde OER-notatie, wat in feite een soort discourse analysis is. Ter illustratie van een concrete toepassing, hier een voorbeeld uit het vorige hoofdstuk omgeschreven tot de OER-notatie:

- A: Heb je een pen voor mij? [request]
- B: Jazeker, alsjeblieft [compliance]

→

- A: requests: B: een pen
- B: complies: A: een pen

Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar het zeer complete en uitgebreide handboek op de website http://www.demo.nl.

Ook voor onderzoek binnen de Informatiekunde op een hoger niveau; bijvoorbeeld naar de achterliggende theorieën van bovenstaande activiteiten, of analyse van de oorzaken van bepaalde verschijnselen, kunnen methoden van tekstanalyse hun nut bewijzen. Een belangrijke vorm van kwalitatief onderzoek die gebruik kan maken van tekstanalyse is de case study, bij het verzamelen en analyseren van de gegevens.

8. Literatuur

[Beau&Des81] Beaugrande, Robert de & Dressler, Wolfgang U. (1981) *Einführung in die Textlinguistik.* Niemeyer
[Den70] Denzin, Norman (1970) *The Research Act in Sociology*. Butterworth
[Fai&Wod97] Fairclough, Norman & Wodak, Ruth (1997) 'Critical discourse analysis: an overview', *Discourse and Interaction*. Sage, pp. 67-97
[Fet89] Fetterman, David (1989) *Ethnography Step by Step*,. Sage
[Gar74] Garfinkel, Harold (1974) *Ethnomethodology.* Penguin
[Matouschek&Wodak] Matouschek, Bernd & Wodak, Ruth (1995/1996) 'Diskurssoziolinguistik. Theorien, Methoden und Fallanalysen der diskurs-historischen Methode am Beispiel von Ausgrenzungsdiskursen', *Wiener Linguistischr Gazette, 55-6, pp. 34-71*
[Mer83] Merten, Klaus (1983) *Inhaltsanalyse. Einführung in Theorie, Methode und Praxis.* Westdeutscher Verlag
[Pit60] Pittinger, Robert et al (1960) *The First Five Minutes. A sample of microscopic interview analysi*s. Marineau
[Rit72] Ritsert, Jürgen (1972) *Inhaltsanalyse und Ideologiekritik. Ein Versuch üeber kritische Sozialforschung*. Athenäum
[Sack72] Sacks, Harvey (1972) *Studies in Social Interaction*. Free Press
[Sil93] Silverman, David (1993) *Interpreting Qualitative Data. Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. Sage

Case study: Computer Ondersteunde Communicatie in verpleging

De case study die is geselecteerd om nader te behandelen heeft betrekking op de medische wereld, in het specifiek die van de verpleging. Het volgende artikel is voor deze analyse gebruikt.

Murray, P. J. Nursing the Internet: A Case Study of Nurses' use of Computer- Mediated Communication
(voor de volledige versie van dit artikel verwijzen wij naar de onderstaande link: http://www.emoderators.com/moderators/murray/disscont.htm)

Deze studie is gekozen omdat de studie een combinatie zich afspeelt op het grensgebied tussen informatiekunde en sociale wetenschappen.
Peter J. Murray bekijkt de toepassing van computer mediated communication (CMC) in de verpleging. De communicatie in deze studie vindt plaats via een zogenaamde list waar mensen zich voor kunnen aanmelden. Ze ontvangen dan de berichten die over de list worden gestuurd. Deze list is bijna vergelijkbaar met een mailinglist die de structuur van een forum aanneemt. De leden zelf bepalen wanneer ze hun berichten ontvangen vergelijkbaar met e-mail en je kunt reageren op bestaande onderwerpen of nieuwe versturen via de list vergelijkbaar met een forum. De list wordt door verschillende categorieën mensen gebruikt om bepaalde informatie te vergaren. Welke informatie "gezocht" wordt door deze groepen is vaak niet helemaal duidelijk en wat voor impact het heeft op de dagelijkse praktijk van deze mensen. Murray probeert via discourse analysis hierachter te komen. Hiervoor stelt hij de volgende onderzoeksvragen:

1. *What uses do nurses make of CMC?*
2. *Can discourse analyses be effectively used to investigate that use?*
3. *What can a discourse analyses of CMC tell us about the current theory and practice of nursing, as seen by the nurses using CMC?*

Na een studie van de beschikbare literatuur werd het echter duidelijk dat een deze vragen te algemeen waren. Een specifieke groep binnen de verpleging maakt gebruik van CMC technieken. Hierdoor werden deze vragen aangepast en tevens werd getoetst of CMC in de vorm van e-mail een goed medium is op interviews af te nemen binnen kwalitatief onderzoek. Dit resulteerde in de volgende vragen die uiteindelijk beantwoord werden door het onderzoek:

1. *What types of nurses do actually use the list?*
2. *Is e-mail a viable means of interviewing within a qualitative research study?*
3. *Can an analysis using Fairclough's social theory of discourse be applied to nursing list messages?*
4. *Do different genres exist within nursing CMC?*
5. *What insights into nursing can be gained from a study of this form of communication?*

De gebruikte methoden hieronder worden bekeken vanuit het oogpunt van het dictaat. We zullen de onderzoeksresultaten en de gebruikte methoden beoordelen en eventuele afwijken en kritiekpunten bespreken.
De in hoofdstuk twee gegeven definitie van tekst zal in eerste instantie worden toegepast om de discourse in de gevalsstudie nader te positioneren aan de verschillende criteria waaraan een tekst moet voldoen en de mate waarin deze belangrijk in het kader van de gebruikte methode.
We zullen hier de elementen uit de definitie van tekst bekijken die in de case study aan het ligt worden gesteld. Sommige aspecten worden sterk benadrukt terwijl anderen juist een optionele rol vervullen of helemaal niet worden besproken in de case study. De criteria die in de gebruikte methode van Fairclough nader worden toegelicht zijn de volgende:

1. *Interdiscursitivity*
2. *Intertextuality*
3. *Coherence and structure*

Interdiscursitivity bespreekt de soorten discourse die voorkomen in de gebruikte corpus. Om te zeggen dat CMC binnen een specifiek genre van discourse valt is moeilijk te zeggen. Er zijn veel vormen van CMC van e-mail tot videoconferentie. Om deze allemaal in een ander genre te positioneren is niet mogelijk omdat er veel overeenkomsten zijn wat betreft het genre en elke vorm van CMC op zijn beurt weer zijn unieke eigenschappen bevat. Murray heeft zich echter specifiek gericht op de eigenschappen die een forum bevat aangezien dit soort CMC in de case study wordt geanalyseerd. Hij herkent hier drie verschillende hoofdgenres die te onderscheiden zijn in het corpus:

1. Contribution to discussion
    a. Without copying in of text
    b. With copying in of text
2. Request for information
3. Information presentation (without prior request)

Het tweede punt dat een belangrijke rol speelt is intertextuality. Tussen de verschillende berichten is een grote mate van intertextuality te herkennen. Vaak worden delen van andere berichten zelfs letterlijk gebruikt in nieuwe bijdragen. De intertextuality op teksten buiten de eigenlijke list is soms echter problematisch voor betekenisgeving. Het gebruik van afkortingen die alleen in verpleging in Noord-Amerika voorkomen lijden tot communicatie problemen bij bijvoorbeeld Europese gebruikers die hiermee niet bekend
zijn.
Het laatste punt bespreekt de grammaticale en semantische aspecten. Dit punt is sterk gerelateerd aan traditionele vormen van tekstanalyse en binnen de methode van Fairclough is wordt hier minder aandacht aan besteed. We zien dat we binnen de gegeven tekstdefinitie niet te maken hebben met traditionele analyse maar een duidelijk vorm van discourse analysis met sterke ethnometodologische basis zoals besproken in hoofdstuk vijf. De grammatica van de tekst wordt op dit punt

nauwelijks in acht genomen maar de ethnometodologische structuur van de tekst wordt hier onderzocht.
De vijf onderzoeksvragen die hierboven zijn gesteld worden doordat de onderstaande dimensies worden gebruikt in de analyse goed beantwoord.

- *Discourse practice:* deze dimensie wordt gekeken naar de vormen van discourse die voorkomen in het corpus. Deze drie zijn al in de voorgaande tekst besproken. Het genereert een duidelijk antwoord op de vierde onderzoeksvraag.
- *Tekst analyses:* deze dimensie draagt in mindere mate bij aan de beantwoording van de onderzoeksvragen. Het geeft wel gedeeltelijke weergave van de sociale structuur binnen de verpleging en dus een bijdrage aan de vijfde vraag. De mate van onzekerheid en beleefdheidsvormen in de tekst toont aan dat mensen die in de verpleging werken vaak meer vertrouwen in hoger geplaatste doktoren hebben dan in zichzelf en weinig besef hebben van de macht die ze hebben.
- *Social practice:* de sociale analyse draagt ook vooral bij aan het beantwoorden van de laatste onderzoeksvraag. Deze analyse laat zien dat via CMC verpleegsters zich vaak met meer zelfvertrouwen uitdrukken dan in F2F communicatie. Het geslacht van de verpleg(st)er is tevens van invloed op de bijdrage die wordt geleverd. De analyse methode levert hier verder geen duidelijke inzichten waardoor de invloed van geslacht niet duidelijk naar voren komt. Op dit gebied is dus nog nader onderzoek nodig, misschien met een andere methode.

Antwoord op de derde vraag worden hierdoor ook beantwoord. De gebruikte methode van tekstanalyse lijkt goed toepasbaar in deze vorm van CMC en bruikbare antwoorden boven water te brengen. Het levert resultaten die goed onderbouwd zijn en helder naar voren komen in de analyse. Op enkele gebieden levert echter het niet de gewenste helderheid zoals bijvoorbeeld de invloed van geslacht op de bijdrage aan een discussie. Op dit gebied worden dus wel eigenschappen geïdentificeerd maar niet verklaart door de analyse.
De antwoorden op de vragen één en twee worden naar mijn mening niet gegeven door de discourse analyse maar door andere factoren. Vraag één wordt beantwoord door een analyse van statistische gegevens wat meer neigt naar kwantitatief onderzoek en door de interviews die via e-mail zijn uitgevoerd op het soort mensen te identificeren. Murray beoordeelt het gebruik van e-mail als nuttig in kwalitatief onderzoek. Wij zijn echter van mening dat de theoretische onderbouwing van dit antwoord erg miniem is en vooral gebaseerd op eigen ervaring en toepassing. De voordelen en nadelen ten opzichte van traditionele interviews worden hier gebaseerd om slechts enkele subjectieve meningen van de geïnterviewden.
De toepassing van Faircloughs methode sluit sterk aan bij de analyse techniek die is besproken in het dictaat. Deze is ook gebaseerd op het werk van Fairclough. Verschillende methoden van discourse analyse kunnen in hun toepassing sterk verschillen. Een correcte toepassing van verschillende methodes zal in sterkere

maten leiden tot vergelijkbare bevindingen en niet tot tegenstrijdige resultaten leiden. De oorzaak hiervoor is dat een praktische toepassing van een discourse analyse methode sterk afhankelijk is van de gebruikte tekst. De interpretaties van het corpus kunnen verschillen maar de behaalde resultaten zullen naar onze mening in grote lijnen overeenkomen en elkaar niet tegenspreken.
De uitgevoerde case study lijkt een goed uitgevoerd voorbeeld van discourse analyse. De schrijver benadrukt echter dat de toepasbaarheid sterk afhankelijk is van de grote van het corpus. Als deze aanzienlijke grote aanneemt moeten er afwegingen worden gemaakt bij de analyse omdat deze anders simpelweg te veel data zou omvatten en te complex zou worden.